

Su Konkurencija po Lietuvą
seminarų apie konkurenciją ciklas

KARTELIAI VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE: KAIP IŠVENGTI IR KAIP JUOS ATPAŽINTI?

MONIKA DUMBRYTĖ-OŽIŪNIENĖ
VYRESNIOJI PATARĖJA

APIE KĄ KALBĖSIME?

1

Karteliai viešuosiuose pirkimuose: kas tai?

2

Karteliams palankios sąlygos

3

Kartelio požymių atpažinimas

4

Ką daro Konkurencijos taryba?

KARTELIS VIEŠAJAME PIRKIME

Pasiūlymus teikiantys ūkio subjektai **koordinuoja pasiūlymus** ir susitarimu **eliminuoja tarpusavio konkurenciją**

KADA TIEKĒJŪ VEIKSMI PAŽEIDŽIA KONKURENCIJĄ?

- I. **Susitarimas** ar suderinti veiksmai
- II. Du arba daugiau **savarankiškų** ūkio subjektų
- III. Viešojo pirkimo metu **apriboja konkurenciją**

I. SUSITARIMAS

Suprantamas plačiai
Svarbu – bendra valia

II. SAVARANKIŠKI ŪKIO SUBJEKTAI

Veiksmų derinimas tarp galinčių realiai konkuruoti subjektų

VIENĄ EKONOMINĮ VIENETĄ SUDARANTYS JURIDINIAI ASMENYS

- nelaikomi savarankiškais ūkio subjektais
- konkurencijos teisės požiūriu **susitarimo** tarp jų **negali būti**

SUSIJUSIŲ BENDROVIŲ DALYVAVIMAS VP

Absolutus draudimas dviem tarpusavio ryšiais susijusioms bendrovėms dalyvauti tame pačiame viešajame pirkime **nėra galimas** (Assitur)

LAT praktika

Perkančiosios organizacijos pareiga užtikrinti efektyvią konkurenciją

VPĮ

Galimybė pašalinti tiekėjus iš pirkimo, jeigu yra duomenų apie konkurenciją iškreipiančius susitarimus

III. KONKURENCIJOS RIBOJIMAS

Savaime konkurenciją ribojantys susitarimai:

- nustatyti (fiksiuoti) prekės kainas
- pasidalyti prekės rinką
- nustatyti gamybos ar pardavimo kiekius

PASIŪLYMŲ DERINIMO VP FORMOS

„Palaikančiųjų“ pasiūlymų pateikimas

Vienas ar daugiau susitarimo dalyvių sutinka pateikti pasiūlymą (-us) aukštesne kaina

Atsisakymas pateikti pasiūlymą

Vienas arba daugiau dalyvių susitaria susilaikyti nuo pasiūlymų pateikimo arba atsiimti anksčiau pateiktus pasiūlymus

Laiminčiųjų pasiūlymų rotacija

Sistemiška arba atsitiktinė tvarka, pagal kurią dalyviai susitaria dėl pirkimų laimėtojų

Rinkos pasidalijimas

Dalyvių susitarimas nekonkuruoti dėl tam tikrų pirkėjų arba tam tikrose geografinėse teritorijose

KOKIOS PASEKMĖS KARTELIŲ DALYVIAMS?

- **Piniginės baudos** iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų
- **Vadovų diskvalifikacija** (3-5 m.) ir bauda iki 14 500 Eur
- Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta ūkio subjektų, kuriems už draudžiamus susitarimus buvo pritaikytos ekonominės sankcijos, **diskvalifikacijos galimybė**
- **Reputacijos praradimas**
- **Žalos atlyginimo ieškiniai**

A photograph of two men in business suits standing in front of a window with horizontal blinds. Both men have their arms crossed. The man on the left is wearing a dark pinstriped suit, and the man on the right is wearing a grey suit. The image is framed by a yellow border.

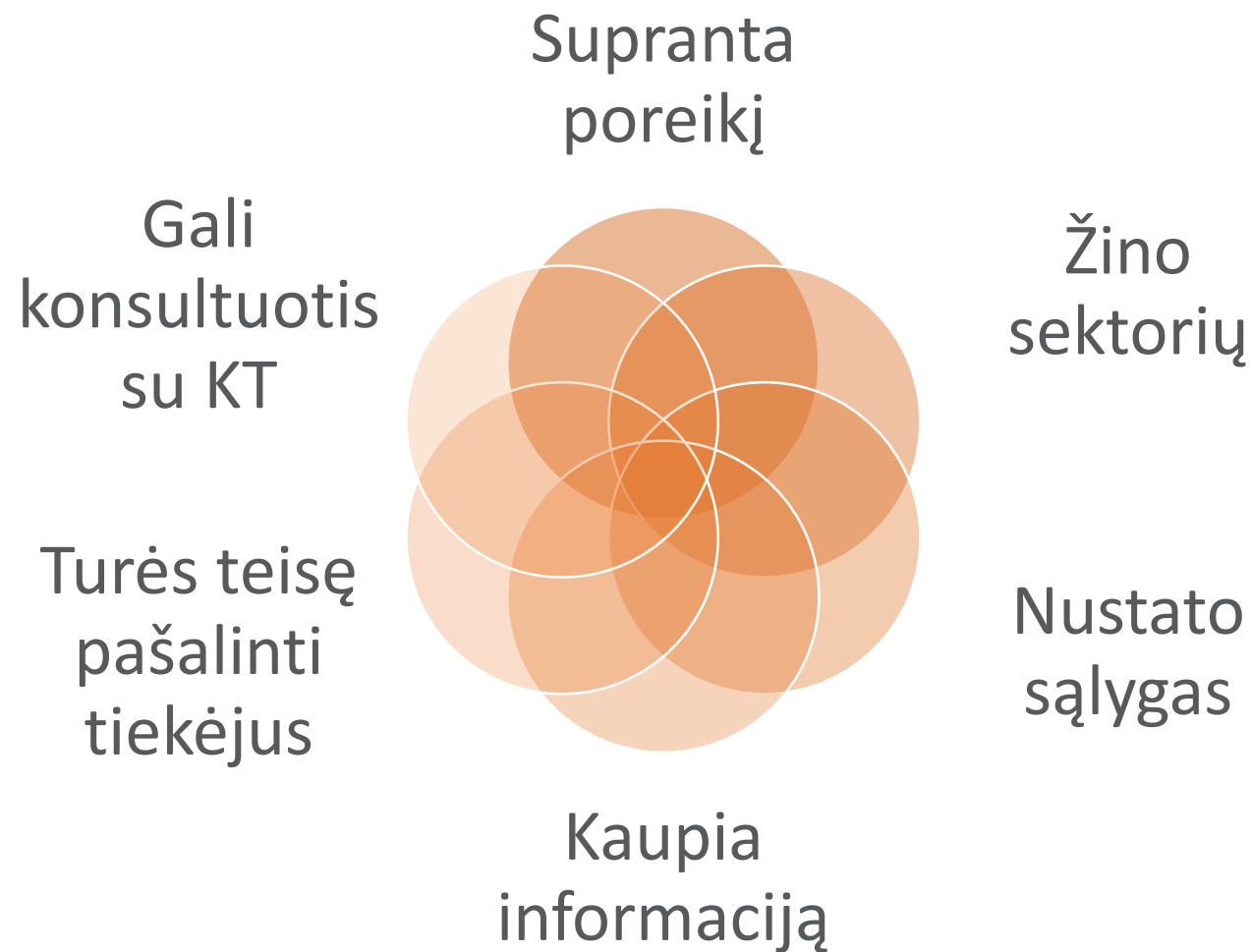
**KOKIOS SĄLYGOS
YRA PALANKIOS?**

PALANKIOS SĄLYGOS KARTELIAMS VP

- Mažas įmonių skaičius
- Mažai naujų rinkos dalyvių
- Tapatūs ar nesudėtingi produktai ir paslaugos
- Prekės su mažai arba be artimų pakaitalų
- Prekės su mažai arba be technologinių naujovių
- Pasikartojantys pirkimai

PERKANČIOSIOS ORGANIZACIJOS VAIDMUO

A person wearing a light blue button-down shirt is shown from the chest down. They are holding a magnifying glass in their right hand, positioned over a document held in their left hand. The document contains a table with several columns and rows of text, which is slightly out of focus. A calculator is visible on the desk in the lower right corner. The background is a blurred office setting. The text 'Kaip atpažinti?' is overlaid in the center of the image.

Kaip atpažinti?

NĚRA VIENO POŽYMIO!

PIRKIMŲ DOKUMENTAI

DOKUMENTŲ PATEIKIMO APLINKYBĖS

- **Vienodos klaidos** [rašybos, skaičiavimo, kt.] skirtingų tiekėjų pasiūlymuose, dokumentuose
- **Panašūs įrašai** [šriftas, įrašai ranka, kt.], tokios pat formos ar blankai, pastebimi koregavimai [braukymai, trynimai, kt.] skirtingų tiekėjų pasiūlymuose, dokumentuose
- Skirtingų įmonių dokumentuose nurodyti tie patys adresai, elektroninio pašto adresai, fakso ar telefono numeriai, dokumentai sukurti to paties dalyvio [pagal angl. *properties* nurodytą informaciją]

ĮRODYMAI

Research, design, supply, installation, consulting for Industry and Energetics

Adresas: Ankštoji g., 5-4, Vilnius LT-01109;
 Įmonės kodas: 300912631;
 PVM mokėtojų kodas LT100003302015
 Tel. +370-5-2496198
 Faks. +370-5-2497456
 Atnaik. Sąsk. Nr.: LT 17 4010 0417 0033 5871;
 Bankas: AB Dab'NORDŲ, k. k. 40100

VĮ Ignalinos atominė elektrinė
 Drūkšinių k. Visagino savivaldybė
 31500 Visaginas

UAB „Eksortus“
 Adresas: Ankštoji g.5., Vilnius LT-01109, Įmonės kodas: 300912631,
 PVM m.k.: LT100003302015

PASIŪLYMAS DĖL METALO LYDINIŲ IR STRYPŲ PIRKIMO

2010 m. liepos 26 d. No. S(LT/L)-10/7353

(Data, numeris)
 Vilnius
 (Vieta)

Tiekėjo pavadinimas	UAB „Eksortus“
Atsakingasis partneris	nėra
Tiekėjo adresas	Ankštoji g.5-4, Vilnius LT-01109
Už pasiūlymą atsakingo asmens vardas, pavardė	direktore Rita Vizbarienė
Telefono numeris	+370 5 24 96198
Fakso numeris	+370 5 249 7456
El. pašto adresas	info@eksortus.lt

Šiuo pasiūlymu pažymime, kad sutinkame su visomis šio pirkimo sąlygomis, nustatytomis pirkimo dokumentuose.

Mes siūlome šias prekes:

Eil. Nr.	Prekių pavadinimas (įvardinant tikslius prekių gamintojų ir prekių modelių pavadinimus)	Kiekis	Pasiūlymo valiuta:			Lt Suma (be PVM)*
			Mato vnt.	Vieneto kaina (be PVM)		
1	Arvalus plienas Ø 9 mm B-II-MД-9 ГОСТ 2590-88 Ст.3 сп-св-II ГОСТ 535-88 ОАО «Северсталь»	2000	kg	3,61 Lt	7.220,00 Lt	
2	Arvalus plienas Ø 40 mm 40-B ГОСТ 2590-88 08X18H10T -6-T ГОСТ 5949-75 ОАО «Северсталь»	1050	kg	21,96 Lt	23.058,00 Lt	
3	Lakštas 1,5x900x1800 mm АТ. АЛУ. АД. О. ПВ. ГОСТ 19904-90 3-II-BГ-08Ю ГОСТ 9045-93 ОАО «Магнитогорский металлургический комбинат»	43500	kg	4,42 Lt	192.270,00 Lt	

“SPECIALUS MONTAŽAS-NTP”

UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ

LST EN ISO 9001:2008

VĮ Ignalinos atominė elektrinė
 Drūkšinių k. Visagino savivaldybė
 31500 Visaginas

UAB „Specialus montazas - NTP“
 Adresas: Jaunystės g. 21, Visaginas LT-31230, Įmonės kodas: 155993787, PVM m.k.:
 559937811

PASIŪLYMAS DĖL METALO LYDINIŲ IR STRYPŲ PIRKIMO

2010 m. liepos 26 d. No. S(LT/L)-10/7353

(Data, numeris)
 Visaginas
 (Vieta)

Tiekėjo pavadinimas	UAB „Specialus montazas - NTP“
Atsakingasis partneris	nėra
Tiekėjo adresas	Jaunystės g. 21, Visaginas LT-31230
Už pasiūlymą atsakingo asmens vardas, pavardė	Pardavimų skyriaus vadovas Igor Presniakov
Telefono numeris	+370 386 70138
Fakso numeris	+370 386 70136
El. pašto adresas	siles@momazas.lt

Šiuo pasiūlymu pažymime, kad sutinkame su visomis šio pirkimo sąlygomis, nustatytomis pirkimo dokumentuose.

Mes siūlome šias prekes:

Eil. Nr.	Prekių pavadinimas (įvardinant tikslius prekių gamintojų ir prekių modelių pavadinimus)	Kiekis	Pasiūlymo valiuta:		Lt Suma (be PVM)*
			Mato vnt.	Vieneto kaina (be PVM)	
1	Arvalus plienas Ø 9 mm B-II-MД-9 ГОСТ 2590-88 Ст.3 сп-св-II ГОСТ 535-88 gamintojas: ОАО «Мечел»	2000	kg	5,36 Lt	10.720,00 Lt
2	Arvalus plienas Ø 40 mm 40-B ГОСТ 2590-88 08X18H10T -6-T ГОСТ 5949-75 gamintojas: ОАО «Мечел»	1050	kg	28,21 Lt	29.620,50 Lt
3	Lakštas 1,5x900x1800 mm АТ. АЛУ. АД. О. ПВ. ГОСТ 19904-90 3-II-BГ-08Ю ГОСТ 9045-93 gamintojas: ОАО «Магнитогорский металлургический комбинат»	43500	kg	4,20 Lt	182.700,00 Lt

KT ĮRANGOS BYLA: ĮRODYMAI

5 STATEMENT

I, the undersigned, being the authorised signatory of the above tenderer (including all consortium partners, in the case of a consortium), hereby declare that we have examined and accept without reserve or restriction the entire contents of the tender dossier for the tender procedure referred to above.

1. We offer to supply, in accordance with the terms of the tender dossier and the conditions and time limits laid down, without reserve or restriction, the following supplies:

Lot no 1:

Compaq Proliant DL580, 2 units, Country of origin – Europe

Compaq Proliant DL380G2, 4 units, Country of origin – Europe.

Compaq StorageWorks Modular SAN Array (MSA) 1000, 1 unit, Country of origin – Europe

Compaq Evo500, 169 units, Country of origin – Europe

HP LaserJet 1000W, 67 units, Country of origin - Europe

2. The price of the tender is: 499.094,00 Euro
3. This tender is valid for a period of 90 days from the final date for submission of tenders, i.e. until 10/09/02.
4. If our tender is accepted, we undertake to provide a performance guarantee of 5% of the price of the contract as required by Article 11 of the General Conditions.

We offer to provide the supplies requested in the tender dossier on the basis of the following documents:

- Technical offer, including After Sales Service description & duration, documentation statement.
- Financial offer, including Budget breakdown
- Tenderer's declaration (including one from every consortium partner, in the case of a consortium)
- Tender guarantee
- Statement of origin of supplies

5 STATEMENT

I, the undersigned, being the authorised signatory of the above tenderer (including all consortium partners, in the case of a consortium), hereby declare that we have examined and accept without reserve or restriction the entire contents of the tender dossier for the tender procedure referred to above.

1. We offer to supply, in accordance with the terms of the tender dossier and the conditions and time limits laid down, without reserve or restriction, the following supplies:

Lot no 1:

Compaq Proliant DL380G2 (4 units) Country of origin – Europe

Compaq Proliant DL580 (2 units) Country of origin – Europe

Compaq StorageWorks Modular SAN Array (MSA) 1000 (1 unit) Country of origin – Europe

Compaq Evo510 (169 units) Country of origin – Europe

HP LaserJet 1000W (67 units) Country of origin - Europe

2. The price of our tender is: 525.283,00 Euro
3. This tender is valid for a period of 90 days from the final date for submission of tenders, i.e. until 10/09/02.
4. If our tender is accepted, we undertake to provide a performance guarantee of 5% of the price of the contract as required by Article 11 of the General Conditions.

We offer to provide the supplies requested in the tender dossier on the basis of the following documents:

- Technical offer, including After Sales Service description & duration, documentation statement.
- Financial offer, including Budget breakdown
- Tenderer's declaration (including one from every consortium partner, in the case of a consortium)
- Tender guarantee
- Statement of origin of supplies

ĮRODYMAI

1. Patvirtiname, kad sutinkame su visomis pirkimo sąlygomis, nustatytomis:

1.1. konkurso skelbime, išspausdintame 2014-06-27 „Lietuvos rytas“;

1. Patvirtiname, kad sutinkame su visomis pirkimo sąlygomis, nustatytomis:

1.1. konkurso skelbime, išspausdintame 2014-06-27 dienraštyje „Lietuvos rytas“;

1. Patvirtiname, kad sutinkame su visomis pirkimo sąlygomis, nustatytomis:

1.1. konkurso skelbime, išspausdintame dienraštyje „Lietuvos rytas“ (2014-06-27);

ĮRODYMAI

1 lentelė: UAB „<...>“ objektinė sąmata

Eil. Nr.	Statybos darbų pavadinimas	Kaina, Lt be PVM	PVM, Lt	Kaina, Lt su PVM
1.	Poilsio pastatas	907859,41	190650,48	1098509,89
2.	Lauko inžinieriniai tinklai	98968,49	20783,38	119751,87
3.	Gerbūvis	40230,12	8448,33	48678,45
4.	Valymo įrenginiai	30512,84	6407,70	36920,54
Iš viso:		1077570,86	226289,89	1303860,75

2 lentelė: UAB „<...>“ objektinė sąmata

Eil. Nr.	Statybos darbų pavadinimas	Kaina, Lt be PVM	PVM, Lt	Kaina, Lt su PVM
1.	Poilsio pastatas	924983,41	190650,48	1115633,89
2.	Lauko inžinieriniai tinklai	97627,49	20783,38	118410,87
3.	Gerbūvis	44621,12	8448,33	53069,45
4.	Valymo įrenginiai	37329,46	6407,70	43737,16
Iš viso:		1104561,48	226289,89	1330851,37

3 lentelė: UAB „<...>“ objektinė sąmata

Eil. Nr.	Statybos darbų pavadinimas	Kaina, Lt be PVM	PVM, Lt	Kaina, Lt su PVM
1.	Poilsio pastatas	908641,41	190650,48	1099291,89
2.	Lauko inžinieriniai tinklai	99321,49	20783,38	120104,87
3.	Gerbūvis	43546,12	8448,33	51994,45
4.	Valymo įrenginiai	36914,84	6407,70	43322,54
Iš viso:		1088423,86	226289,89	1314713,75

KAINODARA

- Laimėjusio tiekėjo pateiktas pasiūlymas **artimas** arba **beveik lygus** perkančiosios organizacijos turimam **biudžetui**
- Pralaimėjusių tiekėjų pasiūlymai **gerokai viršija** perkančiosios organizacijos **biudžetą**
- **Didelis kainų skirtumas** tarp laimėtojo ir kitų pasiūlymų
- **Vienodos/itin panašios** pasiūlymų **kainos** (ypač jeigu prieš tai jos buvo skirtingos)
- **Lyginės** pasiūlymų sumos
- Vietinės ir nevietinės įmonės nurodo **panašias transporto išlaidas**
- **Staigus ir vienodas** pretendentų kainų ar **kainų** diapazono padidėjimas, ko negalima paaiškinti išlaidų **padidėjimu**

ĮTARTINTI POŽYMIAI KAINODAROJE

Pirkimas I – trukmė 3 metai
PO biudžetas – 1 000 000 Eur

Eil. Nr.	Tiekėjas	Pasiūlymo kaina
1.	UAB „A“	936 249,60 Eur
2.	UAB „B“	1 263 348,90 Eur
3.	UAB „C“	3 382 071 Eur

Pirkimas II – trukmė 1 metai
PO biudžetas – 500 000 Eur

Eil. Nr.	Tiekėjas	Pasiūlymo kaina
1.	UAB „A“	467 350,40 Eur
2.	UAB „B“	1 077 547,35 Eur
3.	UAB „C“	1 127 357 Eur

ĪTARTINI POŽYMIAI KAINODAROJE

Tiekējas	Pasiūlymo kaina
Tiekējas A	1.323.374,50 Lt
Tiekējas B	1.333.374,50 Lt
Tiekējas C	1.584.933,50 Lt

PASIŪLYMŲ PATEIKIMAS IR PIRKIMŲ APLINKYBĖS

- **Tas pats tiekėjas** dažnai **siūlo mažiausią kainą** ir **laimi** daugelyje pirkimų
- Pirkimuose dalyvauja tie patys **tiekJėjai** ir **laimi paeiliui**
- Kai kurios įmonės teikia pasiūlymus, **laiminčius tik tam tikrose geografinėse srityse**
- Kai kurios **įmonės** visada teikia pasiūlymus, bet **niekada nelaimi** arba atsiima savo pasiūlymus, arba nepateikia specialaus paruošimo reikalaujančių dokumentų
- Laimėtojas sudaro **subrangos sutartis** su pirkimo nelaimėjusiais dalyviais
- Įmonė pateikia savo ir konkurento pasiūlymus
- Dvi ar daugiau įmonių **pateikia bendrą pasiūlymą**, nors mažiausiai viena iš jų galėtų pateikti atskirą pasiūlymą

PIRKIMŲ DOKUMENTAI DOKUMENTŲ PATEIKIMO APLINKYBĖS

- **Vienodas/panašus** dokumentų pateikimo laikas CVP IS
- **Vienodi** CVP IS įkeltų dokumentų **pavadinimai**
- Skirtingos įmonės į CVP IS įkelia **vienodai sugrupuotus** dokumentus

KITAS ĮTARTINAS ELGESYS

- Teiginiai, kad tiekėjai **pagrindžia savo kainas** „pramonės šakos siūlomų kainų“, „standartinių rinkos kainų“ ar „pramonės šakos kainų aprašo“ pavyzdžiu
- Teiginiai, parodantys, kad **iš anksto žinoma neskelbtina informacija apie konkurento kainas** ar smulkesnę pasiūlymo informaciją arba apie įmonės laimėjimą ar pralaimėjimą konkurse, kurio rezultatai dar tik bus skelbiami
- **Įvairūs tiekėjai**, aiškindami kainų padidėjimą, naudoja **tą pačią terminologiją**
- **Tapachios** (panašios) atsakymų į perkančiosios organizacijos užklausimus **formuluotės** (CVP IS)

GALIMO SUSITARIMO POŽYMIŲ VERTINIMAS

- Įvertinti, ar tiekėjai yra nepriklausomi ir gali būti laikomi realiais konkurentais
- Įvertinti ne pavienius požymius – svarbi visų nagrinėjamo pirkimo ir kitų pirkimų aplinkybių visuma
- Kilus klausimams, konsultuotis su Konkurencijos tarybos ekspertais

KĄ DARYTI NUSTAČIUS ĮTARTINUS POŽYMIUS?

- **NEAPTARINĖKITE** savo įtarimų su konkurso dalyviais.
- **SAUGOKITE** visą su konkurso organizavimu susijusią informaciją: pasiūlymų dokumentus, susirašinėjimą, įskaitant el. paštu, įrašus su datomis apie visą įtartiną elgesį ir teiginius, kas dalyvavo, kas vyko ar buvo pasakyta.

KĄ DARYTI NUSTAČIUS ĮTARTINUS POŽYMIUS?

Viešųjų pirkimų įstatymo 46 straipsnis 4 dalis 1 punktas:

Perkančioji organizacija **pašalina tiekėją** iš pirkimo procedūros, jeigu:

jis su kitais tiekėjais yra **sudaręs susitarimų**, kuriais siekiama iškreipti konkurenciją atliekamame pirkime, ir perkančioji organizacija dėl to turi **įtikinamų duomenų** (4 d. 1 p.).

- **SUSISIEKITE** su Konkurencijos taryba.

- Irma Urmonaitė, tel. 212 4225, el. p. irma.urmonaite@kt.gov.lt

- Daumantas Grikinis, tel. 260 8879, el. p. daumantas.grikinis@kt.gov.lt

A close-up photograph of a person's hands writing on a document. The person is wearing a light blue, long-sleeved button-down shirt. They are holding a silver and black pen in their right hand, which is positioned over the document. Their left hand is resting on the document to the right. The document is white and has some faint, illegible text on it. The background is dark and out of focus. The entire image is framed by a yellow border.

**PRANEŠTI MUMS
PAPRASTA!**

KAŲ DARYS KONKURENCIJOS TARYBA?

- **Išnagrinės** informaciją
- **Priims** sprendimą, ar pradėti tyrimą
- **Atliks** tyrimą (jeigu yra pagrindas):
 - atliks patikrinimus įtariamų įmonių patalpose;
 - išanalizuos paimtus elektroninius ir popierinius dokumentus;
 - apklaus įmonių atstovus;
 - parengs tyrimo išvadas;
- **Įvertins** įmonių argumentus
- **Priims** sprendimą dėl pažeidimo

- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijos
<http://www.oecd.org/dataoecd/15/59/43359196.pdf>
- Kontrolinis sąrašas Konkurencijos tarybos interneto tinklapyje
<http://www.kt.gov.lt/lt/veiklos-sritys/konkurencija-ribojantys-susitarimai/susijusi-informacija/viesieji-pirkimai-1>
- Už KĮ 5 straipsnio pažeidimus baustų įmonių sąrašas
<http://www.kt.gov.lt/lt/atviri-duomenys/diskvalifikavimas-is-viesuju-pirkimu>